

Bijlage 2: Overzicht moties en toezeggingen

Motie Tellegen

Het lid Tellegen heeft een motie¹ ingediend over het opstellen van een lijst van haatpredikers binnen de EU. In de recente JBZ-raad van 10 juni 2016 is besloten dat lidstaten extremistische sprekers uit derde landen, die een bedreiging vormen voor de openbare orde, waar van toepassing gaan signaleren in het Schengen Informatie Systeem (onder artikel 24.3). Aansluitend wordt aan de hand van een analyse bezien of binnen het Schengengebied sprake is van rondreizende extremistische Schengenburgers die aanzetten tot haat en geweld, in welke mate er een radicaliserend effect van dergelijke personen uitgaat en wat een mogelijke aanpak zou kunnen zijn. Tevens wordt bezien op welke rechtsgrond een dergelijke lijst mogelijk is en welk doel met een dergelijke lijst gediend kan worden. Uiteraard zal het vraagstuk worden besproken in de daartoe geëigende EU gremia. Ook wordt bij de Deense overheid navraag gedaan over de wijze waarop zij extremistische sprekers aanpakken.

Motie Tellegen

Het lid Tellegen heeft een motie² ingediend over de verschillende mogelijkheden om organisaties te sanctioneren voor activiteiten die de openbare orde en veiligheid ondermijnen. De bestaande wet- en regelgeving biedt voldoende mogelijkheden hiertoe en de implementatie daarvan is altijd maatwerk. Het instrumentarium bestaat uit strafrechtelijke en bestuurlijke instrumenten. Aanvullend is in het recentelijk door de Tweede Kamer aangenomen wetsvoorstel Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding opgenomen dat een bestuursorgaan een aanvraag voor een subsidie, vergunning, ontheffing of erkenning kan afwijzen indien de aanvrager, subsidieontvanger of houder van een vergunning, ontheffing of erkenning op grond van zijn gedragingen in verband kan worden gebracht met terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan en er een ernstig gevaar bestaat dat de subsidie, vergunning, ontheffing of erkenning mede zal worden gebruikt ten behoeve van terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan.

Motie Segers

In reactie op de motie Segers³ benadrukt de Minister van Veiligheid en Justitie dat de reguliere terugkeerdersaanpak ook geldt voor Nederlanders die worden uitgezet vanuit Turkije naar Nederland en die gerelateerd worden aan terrorisme en/of radicalisering. Dat betekent dat zij bij aankomst in Nederland in beginsel zullen worden geregistreerd, aangehouden, verhoord en waar mogelijk vervolgd. Sinds dit voorjaar voert Nederland gesprekken met Turkije over terrorisme gerelateerde uitzettingen ter aanvulling en versterking van de bestaande bilaterale afspraken op dit gebied. Verder geldt dat de reguliere terugkeerdersaanpak reeds van toepassing is op onderkende uitgereisde Nederlanders die zich zelfstandig melden bij een Nederlandse vertegenwoordiging buiten het strijdgebied en het voornemen uiten terug te willen keren naar Nederland. Indien dit zich voordoet, zal op basis van het bestaande dossier de juiste strafrechtelijke en/of inlichtingenmatige aanpak kunnen worden bepaald. Per casus wordt bezien of en hoe consulaire bijstand kan worden verleend. Een inschatting van de veiligheidsrisico's die van een persoon uitgaan, is daarbij leidend. Binnen het OM, KMar, politie, Ministerie van Buitenlandse Zaken en AIVD wordt ingezet op het verder verscherpen van de reeds bestaande werkafspraken op dit vlak.

Motie Samsom en Pechtold

De leden Samsom en Pechtold hebben een motie⁴ ingediend over onvoorwaardelijk en dwingende vormen van informatie-uitwisseling. Voor een reactie hierop wordt u verwezen naar de Tweede Kamerbrief 'Informatie-uitwisseling in de Europese Unie' van 6 juli 2016.

Motie Marcouch

Samen met de gemeente Amsterdam is een pilot gestart waarbij de werkwijze van het PIT (Preventie Interventie Team) wordt ingezet om radicalisering tegen te gaan (Motie Marcouch, TK 2014-2015, 34000-VI, nr.38).⁵ Het proefproject loopt en het PIT is inmiddels in een aantal gezinnen actief. Het traject wordt nauw gevolgd door een onafhankelijk onderzoeksbureau die de resultaten van het traject verzamelt en verwerkt in een rapportage.

Motie Segers en Zijlstra

De leden Segers en Zijlstra hebben een motie⁶ ingediend over het opleggen van deradicaliseringsprogramma's bij vervolging voor terrorisme. Momenteel wordt uitvoering gegeven aan de motie door samen met diverse partners uit de strafrechtketen en Exits en een aantal experts te verkennen hoe en wanneer het zinvol is om een dergelijk traject op te leggen.

¹ Motie Tellegen, TK 2015-2016, 34359, nr. 21.

² Motie Tellegen, TK 2015-2016,34359, nr. 22.

³ Motie Segers, TK 2015-2016, 29754, nr. 377.

⁴ Motie Samsom en Pechtold, TK 2015-2016, 29754, nr. 380.

⁵ Motie Marcouch, TK 2014-2015, 34000-VI, nr.38.

⁶ Motie Segers en Zijlstra, TK 2015-2016, 29 754, nr. 378.

Bijlage 2: Overzicht moties en toezeggingen

Motie Oskam en Tellegen

De leden Oskam en Tellegen hebben een motie⁷ ingediend over transparantie omtrent financiering islamitische instellingen. Bij gelegenheid van het rondetafelgesprek met de Vaste Commissie voor Veiligheid en Justitie van uw Kamer over financiering van islamitische instellingen op 27 mei 2015 heeft het Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO) reeds uitgesproken moskeeën te stimuleren om meer transparantie te betrachten en daarin initiatief te tonen, ook met het oog op de verplichte publicatieplicht van ANBI's die op 1 januari 2016 van kracht is geworden. Het ANBI-team van de Belastingdienst speelt een belangrijke rol bij de bekendmaking van de voorwaarden waaraan een ANBI moet voldoen. Zoals is aangegeven in de kabinetsreactie op de initiatiefnota van het lid Van Klaveren⁸ kan de Belastingdienst de ANBI-status van een instelling intrekken als blijkt dat de feitelijke doelstelling en de feitelijke activiteiten van de instelling niet in overeenstemming zijn met het algemeen nut of de instelling de andere voorwaarden van de regelgeving niet naleeft. Zoals aangekondigd in de brief aan uw Kamer inzake bevordering transparantie buitenlandse financiering en weerbaarheid moskeeën van 5 juli 2016 zullen de Minister van Veiligheid en Justitie en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid na de zomer met verschillende koepelorganisaties, waaronder het CMO, het belang van transparantie onderstrepen.

Initiatiefnota Van Klaveren

Het lid Van Klaveren (Groep Bontes/Van Klaveren) heeft eind juli 2015 een initiatiefnota ingediend.⁹ Met deze nota stelt de initiatiefnemer voor om instellingen die geweldspredikers of aan terreurorganisaties gelieerde predikers uitnodigen en/of faciliteren, en aangemerkt zijn als zogenaamde Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI's) deze status en het bijkomende fiscale voordeel te ontnemen. Naar aanleiding van een verzoek van de vaste commissie van Financiën tijdens de procedurevergadering van 2 september 2015 heeft de Staatssecretaris van Financiën een kabinetsreactie geformuleerd die is meegenomen in de Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) en de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2016. Deze is 27 mei 2016 aan uw Kamer verzonden (Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, 34 300 IX, nr. 26). In de kabinetsreactie wordt het belang onderkend dat de overheid niet (onbedoeld) dient bij te dragen aan het faciliteren van, of een podium te bieden aan mensen die aanzetten tot geweld en haat. De huidige wet biedt de Belastingdienst reeds de mogelijkheid om op basis van een weging van feiten en omstandigheden aan instellingen die uitingen van haat of geweld mogelijk maken de ANBI-status te ontnemen. Als de Belastingdienst signalen ontvangt dat er instellingen zijn die haat en geweld ondersteunen of propageren, maakt de Belastingdienst van die mogelijkheid gebruik. Een aanscherping van de wet wordt derhalve niet nodig geacht. Overigens acht de Minister van Veiligheid en Justitie het instrumentarium uit het door de Tweede Kamer aangenomen wetsvoorstel Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding een nuttig aanvullend instrument. Hiermee wordt deze motie als afgerond beschouwd.

Toezegging Zijlstra en Klaver en motie Krol

Zowel de toezegging als de motie zien toe op terrorisme gerelateerde uitzettingen vanuit Turkije naar Schengen landen, waarbij de EU ingezetene of onderdaan niet langer naar lidstaat van keuze kan worden uitgezet, maar naar land van herkomst. Nederland heeft, zoals aan uw Kamer gemeld per verslag JBZ-Raad d.d. 20 en 21 april 2016, dit voorstel aan de JBZ-raad gedaan waarna de Commissie het initiatief heeft genomen hierover besprekingen met Turkije te starten, onder andere tijdens de EU-Turkije CT-dialogoog d.d. 8 juni 2016. Experts werken de afspraken verder uit. In deze expertgroep zijn de meest betrokken lidstaten, waaronder Nederland, vertegenwoordigd. Inzet van Nederland bij de uitwerking van de afspraken is conform de toezegging aan de Kamerleden Zijlstra en Klaver en de motie Krol.

Toezegging Recourt

Naar aanleiding van een toezegging om omgevingsanalyse van de aanpak in België en Duitsland te doen, heeft de minister van Veiligheid en Justitie op 6 juni jl. de Kamer per brief geïnformeerd over de aanpak in relatie tot België en Duitsland ('Aanpak terugkeerders België en Duitsland n.a.v. mondeling vragenuur d.d. 12 april 2016').

Toezegging inzake Nederlandse bevoegdheden opsporing

Tijdens het debat over de aanslagen in Brussel is aan uw Kamer toegezegd te kijken of de Nederlandse bevoegdheden inzake opsporing afdoende zijn. Op basis van een verdenking van een strafbaar feit kunnen het Openbaar Ministerie en de opsporingsdiensten optreden als zij krachtens het Nederlandse strafrecht tot opsporing en vervolging bevoegd zijn, voor zover niet door het volkenrecht begrensd. De Nederlandse rechtsmacht (art. 2-8c Wetboek van Strafrecht) geldt in ieder geval voor strafbare feiten gepleegd in Nederland of aan boord van een Nederlands vaartuig of luchtvaartuig. Voor misdrijven die in het buitenland

⁷ Motie Oskam en Tellegen, TK 2015-2016, 29 614, nr. 39.

⁸ Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) en de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2016, 27 mei 2016, TK 2015-2016, 34 300 IX, nr. 26.

⁹ Motie Van Klaveren, TK 2014-2015, 34259, nr. 2.

Bijlage 2: Overzicht moties en toezeggingen

zijn begaan, moet worden gezien of Nederland over dat misdrijf (extraterritoriale) rechtsmacht kan uitoefenen. Daarbij geldt als algemene regel van het volkenrecht dat landen steeds minder aanspraak zouden mogen maken op de uitoefening van rechtsmacht ten aanzien van feiten die in het buitenland zijn begaan naarmate de band met de eigen rechtsorde minder hecht wordt. Een hecht aanknopingspunt bij de eigen rechtsorde kan bijvoorbeeld worden gevonden in de nationaliteit van de verdachte of slachtoffer (eigen onderdaan) of in het geschonden nationaal belang. De wettelijke regeling inzake de uitoefening van extraterritoriale rechtsmacht is dan ook aan de hand van deze aanknopingspunten vormgegeven.

In aanvulling hierop kan in internationale verdragen zijn voorzien in mogelijkheden van strafvervolging zonder een dergelijk aanknopingspunt. Het gaat dan om zeer ernstige misdrijven waarvan binnen de internationale gemeenschap consensus bestaat dat deze in ieder land berecht moeten kunnen worden, ongeacht waar zij zijn gepleegd (luchtvaartmisdrijven, valsemunterij, terroristische misdrijven). Nederland kan verdachten van dergelijke ernstige misdrijven vervolgen onder de voorwaarden die daaraan krachtens verdrag of besluit van een volkenrechtelijke organisatie worden gesteld (vgl. art. 6 Wetboek van Strafrecht). Zo heeft Nederland op grond van het op 15 december 1997 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de bestrijding van terroristische bomaanslagen, ook rechtsmacht gevestigd over misdrijven genoemd in artikel 2 van dit verdrag indien een dergelijk misdrijf in het buitenland is begaan en de verdachte geen Nederlandse nationaliteit heeft, maar zich wel in Nederland bevindt.

Geconcludeerd kan worden dat Nederland over ruim voldoende mogelijkheden beschikt tot het uitoefenen van strafrechtelijke rechtsmacht wanneer enig Nederlands belang aan de orde is. Daarnaast kan extraterritoriale rechtsmacht worden uitgeoefend overeenkomstig de voorwaarden die in de verschillende internationale strafrechtelijke instrumenten zijn vastgelegd. Hierbij dient te worden aangetekend dat in internationaal verband het land waar de ernstige misdrijven zijn begaan of wiens onderdanen het betreft dan wel wiens directe belangen zijn geschaad, vanwege het sterkere aanknopingspunt gewoonlijk de regie heeft op de opsporingsactiviteiten. Het leidende land bepaalt de strategie en tactiek van de aanpak en geeft aan andere landen aan of en welke vervolgacties nodig zijn. De inzet van andere landen heeft een ondersteunend en faciliterend karakter. Met dit uitgangspunt wordt voorkomen dat onderzoekshandelingen van het leidende land worden doorkruist en opsporingsonderzoeken worden geschaad. Zowel ten behoeve van de opsporing en vervolging door Nederlandse autoriteiten als ter ondersteuning van de uitoefening van rechtsmacht door andere landen vindt in het kader van internationale rechtshulp actieve samenwerking en informatiewisseling plaats, binnen de kaders van de Nederlandse wet en het volkenrecht. Dit geldt in versterkte mate voor de opsporing en vervolging van verdachten van terroristische misdrijven, gelet op de dreiging die van het internationaal jihadisme uitgaat. De urgentie van een gezamenlijke internationale aanpak wordt breed gedeeld en Nederland maakt zich sterk voor hechte samenwerkingsverbanden in de diverse internationale gremia.